

OSNOVNA DOKUMENTACIJA KOJA PRATI TRANSPORTNI PROCES u unutrašnjem i međunarodnom drumskom transportu robe

- *Dokumenti za vozilo:*
  - saobraćajna dozvola (za vučno vozilo i za priključno vozilo),
  - polisa obaveznog osiguranja
  - međunarodna polisa osiguranja ("zeleni karton")
  - potvrde o tehničko-eksploatacionim uslovima koje moraju zadovoljavati teretna vozila kojima se obavlja međunarodni drumski prevoz
- *Dokumenti za vozača:*
  - vozačka dozvola odgovarajuće kategorije,
  - međunarodna vozačka dozvola
  - lična karta
  - pasoš i vize
  - dokument o zaposlenosti
  - obavezno zdravstveno osiguranje i kartica međunarodnog zdravstvenog putnog osiguranja
  - tahografski ulošci
- *Dokumenti koji prate realizaciju usluge:*
  - putni nalog
  - tovarni list (CMR tovarni list)
  - pojedinačna bilateralna ili CEMT dozvola za međunarodni transport
  - carinski dokumenti (TIR karnet, T dokument, nacionalna carinska isprava)

DOKUMENTI ZA VOZILO

Saobraćajna dozvola

U teretnom motornom vozilu, kojim se obavlja drumski transport, mora se nalaziti saobraćajna dozvola vučnog vozila, kao i saobraćajna dozvola priključnog vozila.

Saobraćajna dozvola je isprava kojom se dokazuje da vozilo ispunjava propisane uslove za bezbedno učestvovanje u saobraćaju, a u pravnom smislu predstavlja rešenje koje je doneo nadležni organ i kojim se vlasniku vozila priznaje pravo na registraciju vozila.

Zahtev za registraciju vozila podnosi se SUP - u, odeljenju unutrašnjih poslova ili policijskoj stanici na čijoj teritoriji vlasnik vozila ima prebivalište ili sedište. Zahtev za produženje registracije vozila podnosi vlasnik vozila pre isteka važenja saobraćajne dozvole.

Vozila se registruju upisom registarske oznake i određenih podataka o vozilu i vlasniku u evidencije o registrovanim vozilima. Za registrovano vozilo izdaje se saobraćajna dozvola i registarske tablice. Vozilo je u saobraćajnoj dozvoli identifikovano preko broja šasije (koji je uvek utisnut na šasiji) i broja motora.

Saobraćajna dozvola izdaje se sa rokom važenja od jedne godine. Ako se promeni vlasnik vozila ili pojedini podatak iz saobraćajne dozvole, izdaje se nova saobraćajna dozvola.

Saobraćajna dozvola se izdaje posebno za vučno, a posebno za priključno vozilo. U saobraćaju na putu sme da učestvuje motorno ili priključno vozilo samo za vreme važenja saobraćajne dozvole izdate za to vozilo. Kad upravlja motornim ili motornim i priključnim vozilom, vozač mora da ima kod sebe važeću saobraćajnu dozvolu izdatu za ta vozila i dužan je da istu pokaže na zahtev ovlašćenog lica.

Polisa osiguranja od autoodgovornosti i međunarodna polisa osiguranja ("zeleni karton")

Jedan od neophodnih dokumenata za registraciju vozila je i polisa osiguranja vlasnika ili korisnika motornog vozila od odgovornosti za slučaj pričinjene štete trećem licu u saobraćaju.

Osiguranje od autoodgovornosti ima za funkciju da osiguranika zaštiti u slučaju da on pričini štetu trećem licu, tako što će troškove koje bi inače platio osiguranik, platiti Osiguravajuće društvo kod kog je zaključena polisa.

Uslov za obavljanje drumskog transporta robe je i da se u teretnom motornom vozilu kojim se obavlja prevoz, mora nalaziti polisa obaveznog osiguranja.

Polisu osiguranja vlasnik mora nositi sa sobom, tako da u slučaju saobraćajne nezgode može dati polisu oštećenom licu kako bi štetu nastala nezgodom nadoknadilo Osiguravajuće društvo. Polisa osiguranja od autoodgovornosti se zaključuje na period od godinu dana, ali i na kraći period s tim da i se premija izračunava prema periodu trajanja osiguranja.

"Zeleni karton" je međunarodna polisa osiguranja. On je ekvivalent nacionalne polise osiguranja od autoodgovornosti svake od država potpisnica. Kao takav, prihvaćen je bez bilo kakvih prepreka ili troškova u svim državama gde je validan. Mora se pokazati na granicama i u slučajevima saobraćajnih nezgoda.

Rok važenja "zelenog kartona" je 1 godina ili do isteka registracije vozila, ukoliko se ona ne produžava. "Zeleni karton" se dobija uz polisu obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, odnosno pri registraciji vozila. Cena "zelenog kartona" za sve vrste vozila iznosi 300 dinara.

Potvrde o sposobnosti teretnog i priključnog vozila za korišćenje u drumskom saobraćaju

Pravilnikom o tehničkim i tehničko-eksploatacionim uslovima koje moraju ispunjavati teretna vozila kojima se obavlja međunarodni javni prevoz u drumskom saobraćaju ("Službeni glasnik RS", br. 99/2005 i 23/2006) propisuju se tehnički uslovi u pogledu buke i emisije zagađivača i tehničko-eksploatacioni uslovi u pogledu bezbednosti koje moraju ispunjavati teretna i priključna vozila kojima se obavlja međunarodni drumski prevoz. Osim uslova, ovim Pravilnikom su definisane i potvrde koje se za vozila izdaju ukoliko ispunjavaju propisane uslove, kao i izgled obrazaca svih potvrda. Ovi uslovi i potvrde su propisane Rezolucijama CEMT - a, pri čemu su poslednje, važeće odredbe sadržane u Uputstvu za vladine službenike i prevoznike o primeni CEMT multilateralne kvote (CEMT/CM(2005)9/FINAL).

Teretno vozilo se može svrstati u jednu od sledećih kategorija:

- "zeleno" vozilo,
- "zelenije i bezbedno" vozilo,
- "EURO 3 bezbedno" vozilo,
- "EURO 4 bezbedno" vozilo.

Prema Pravilniku teretno i priključno vozilo koje se ne može svrstati u neku od navedenih kategorija, svrstava se u kategoriju - "vozilo" i ono neposедуje ni jednu potvrdu.

Sem za "zeleno" vozilo, koje mora posedovati samo jednu potvrdu, "zelenije i bezbedno", "EURO 3 bezbedno" i "EURO 4 bezbedno" vozilo moraju posedovati više potvrda: tri potvrde za vučno vozilo (potvrdu A - o ispunjavanju tehničkih uslova u pogledu buke i emisije zagađivača, potvrdu B - o ispunjavanju tehničkih uslova u pogledu bezbednosti i potvrdu o sposobnosti vozila za korišćenje) i dve potvrde za priključno vozilo (potvrdu za priključno vozilo i potvrdu o sposobnosti vozila za korišćenje).

Potvrdu o sposobnosti vozila za korišćenje izdaje nadležno telo u državi registracije, a ostale potvrde izdaju proizvođači vozila ili njihovi zastupnici. U gornjem desnom uglu imaju jedinstvenu numeraciju koju vrši Ministarstvo nadležno za poslove saobraćaja i o tome vodi registar, a koja se sastoji od oznake državne pripadnosti i rednog broja potvrde. Ove potvrde se moraju stalno nalaziti u vozilu tokom međunarodnog drumskog prevoza.

Na prednjoj strani teretnog vozila, zavisno od kategorije u koju se vozilo svrstava, mora se nalaziti znak u obliku kruga prečnika od 200 mm zelene boje, sa ivicom prečnika od 10 mm bele boje sa ucrtanim slovom ili brojem bele boje (slika 1).

Slika 1. Izgled oznaka na vozilu u zavisnosti od kategorije vozila

DOKUMENTI ZA VOZAČA

Vozačka dozvola

Osnovni dokument za vozača je vozačka dozvola, koja sadrži pored opštih podataka o licu za koje dozvola važi (ime i prezime, adresa, lični broj itd.) i podatke o njegovoj osposobljenosti za upravljanje određenom vrstom vozila i vremenom trajanja dozvole.

Vozačka dozvola se dobija tako što je vozač dužan da položi test poznavanja saobraćajnih propisa i vozački ispit, na vozilu odgovarajuće kategorije. Trenutno, prema Zakonu o osnovama bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni list SFRJ" br. 50/88, 63/88, 80/89, 29/90, 11/91 i "Službeni list SRJ", br. 34/92, 13/93, 24/94, 41/94, 28/96, i 3/02) i Zakonu o bezbednosti saobraćaja na putevima ("Službeni glasnik SRS" br. 28/91, 53/93, 67/93, 48/94 i 25/97), postoje dve kategorije teretnih vozila:

- C - motorna vozila za prevoz tereta čija najveće dozvoljena masa prelazi 3500 kg,
- E - skupovi vozila čija vučna vozila spadaju u u kategoriju B, C ili D, a sami skupovi ne spadaju u kategorije tih vučnih vozila.

Treba naglasiti da je u pripremi Zakon o bezbednosti saobraćaja na putevima, kojim se između ostalog predviđa postojanje sledećih kategorija teretnih vozila koja mogu da učestvuju u međunarodnom drumskom transportu robe:

- C - motorno vozilo najveće dozvoljene mase preko 3500 kg,
- C1 - motorno vozilo najveće dozvoljene mase preko 3500 kg kome je priključena prikolica najveće dozvoljene mase 750 kg,
- C+E - vozilo "C" kategorije kada mu je dodato priključno vozilo najveće dozvoljene mase veće od 750 kg,
- C1+E - vozilo iz podkategorije "C1" kada mu je pridodato priključno vozilo najveće dozvoljene mase veće od 750 kg, tako da masa priključnog vozila ne prelazi masu vučnog vozila i gde zbir najvećih dozvoljenih masa ne prelazi 12000 kg.

Da bi stekao vozačku dozvolu za navedene kategorije vozila vozač mora da ispuni sledeće uslove:

- starosni uslov - do sada je bilo neophodno da vozač mora da bude punoletan, ali se novim zakonom predviđa da vozač za gore navedene kategorije mora imati navršenih 19 godina života. Pored toga, za sticanje privilegije za upravljanje motornim vozilima kategorije "C" i podkategorije "C1", vozač mora da ima pravo upravljanja vozilom kategorije "B" najmanje 1 godinu, dok za sticanje privilegije za upravljanje motornim vozilima kategorije "C+E" i podkategorije "C1+E", vozač mora da ima pravo upravljanja vozilom kategorije "B" najmanje 2 godine,
- zdravstveni uslov - da mora da bude duševno i telesno sposoban za upravljanje vozilima, kao i da za vreme upravljanja koristi pomagala koja su upisana u njegovu vozačku dozvolu. Zdravstvene preglede i izdavanje uverenja da je vozač sposoban za upravljanje vozilom vrši zdravstvena ustanova. Dosadašnji zakon predviđa da uverenje važi 6 meseci, dok se novim zakonom predviđa da važi čak 36 meseci. Vozačke dozvole za gore navedene kategorije vozila izdavaće se nakon podnošenja zdravstvenog uverenja na svakih 5 godina do 55 godina starosti vozača, 3 godine do 65 godina starosti i 1 godinu nakon 65 godina starosti vozača,
- stručni uslov - da je položio vozački ispit za odgovarajuću kategoriju vozila,
- uslov bezbednog ponašanja - da se bezbedno ponaša u saobraćaju.

Novi zakon se uglavnom zasniva na usklađivanju propisa u bezbednosti saobraćaja sa propisima EU koji se odnose na vozačku dozvolu i koji su zasnovani na Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta br. 2003/59/EZ o inicijalnoj kvalifikaciji i povremenoj obuci vozača teretnih vozila i vozila za prevoz putnika i Direktivi Saveta 91/439/EEZ o vozačkim dozvolama.

Međunarodna vozačka dozvola

Međunarodna vozačka dozvola je potrebna za sve države u kojima se ostaje duže od 30 dana. Pojedine države zahtevaju međunarodnu vozačku dozvolu, bez obzira na dužinu boravka: Nemačka, Španija, Portugalija, Grčka, itd. dok u sledećim zemljama nije obavezan, ali je poželjan dokument: Mađarska, Italija, Bugarska, Češka, Slovačka, Rumunija, itd. Izgled međunarodne vozačke dozvole prikazan je na slici 5.

Vozaču kome je izdata vozačka dozvola se na njegov zahtev može izdati međunarodna vozačka dozvola u Auto-moto savezima ili društvima. Rok važenja međunarodne vozačke dozvole je 3 godine, a ako ranije ističe nacionalna vozačka dozvola - do njenog isteka. Po prestanku njene važnosti, ne produžava se, već se dobija nova.

Lična karta, pasoš i vize

Pored vozačke dozvole vozač je dužan i da poseduje osnovni identifikacioni dokument - ličnu kartu. Pri prelasku preko granica, vozač mora posedovati i važeći pasoš kako bi se izvršila njegova identifikacija. Pasoši se izdaju sa važnošću od 10 godina, odnosno 5 godina (vojni obveznici do navršene 27. godine života).

Vozači iz Republike Srbije, pored pasoša, moraju posedovati i vize. Vozačima motornih vozila kojima se obavlja međunarodni drumski prevoz izdaju se obično tzv. "šengen" vize koje im omogućavaju neograničen broj ulazaka u sve države članice EU u određenom vremenskom periodu, koji obično iznosi 6 meseci.

Dokument o zaposlenosti

U zavisnosti od nacionalnog zakonodavstva, države kroz koju se obavlja prevoz ili se u nju vrši dovoz (odvoz), od vozača se može zahtevati i dokument o zaposlenosti. Ovaj dokument potvrđuje da je vozač na platnom spisku preduzeća koje obavlja međunarodni drumski prevoz. To može biti poslednji ček od plate ili ugovor o radu ili izjava poslodavca. Neke države, poput Slovenije, izdaju takav dokument vozačima od strane Ministarstva za rad. Ukoliko je vozač samostalni prevoznik, onda umesto dokumenta o zaposlenosti, prevoznik prilaže sve dokumente i odgovarajuće dozvole koje moraju glasiti na njegovo ime.

Zdravstveno osiguranje

Obavezno zdravstveno osiguranje je zdravstveno osiguranje kojim se zaposlenima i drugim građanima obezbeđuju pravo na zdravstvenu zaštitu i pravo na novčane naknade. Vozači stiču pravo na obavezno zdravstveno osiguranje stupanjem u radni odnos kod prevoznika, koji za njih uplaćuje doprinose Republičkom zavodu za zdravstveno osiguranje.

Pored obaveznog zdravstvenog osiguranja, vozaču je neophodno i međunarodno zdravstveno putno osiguranje. Neophodno je u svim državama u kojima je državljanima Srbije neophodna viza, jer se zahteva u stranim ambasadama i konzulatima u Srbiji prilikom podnošenja zahteva za izdavanje vize. Ovo osiguranje važi za sve države Evrope. Vozači dolaze do međunarodnog putnog zdravstvenog osiguranje podnošenjem zahteva osiguravajućim društvima. Nakon uplate, vozaču se izdaje kartica međunarodnog zdravstvenog putnog osiguranja, koja im omogućava dobijanje vize i medicinski tretman u inostranstvu.

Tahografski ulošci (kartice)

Tahografski ulošci su dokumenti na osnovu kojih državni nadležni organi i preduzeća u kojima su vozači zaposleni vrše kontrolu i prate rad vozača (brzina kretanja, vremena vožnje i odmora, vremena rada ...). Setove tahografskih uložaka prevoznik kupuje od specijalizovanih firmi, a njihovo korišćenje je obavezno u svim komercijalnim vozilima. Vozači se redovno zadužuju određenom količinom tahografskih uložaka i ne smeju otpočeti vožnju bez njih.

Vozaču nije dozvoljeno da koristi više od jednog tahografskog uložaka za jedan radni dan i uložak ne sme ostati u tahografu više od 24 časa. Tahografski ulošci moraju biti u dobrom stanju i savetuje se da se čuvaju u specijalnoj zaštitnoj kutiji. Izuzev polja koja treba da popuni vozač, na njima ništa ne bi smelo da se piše. Vozač mora na zahtev ovlašćenog lica pokazati:

- sve tahografske uloške iz tekuće nedelje,
- poslednji uložak iz prethodne nedelje,
- pismo od poslodavca koje potvrđuje razlog odsustvovanja u slučaju neradnih dana usled bolesti ili odmora.

Ako vozača zaustavi ovlašćeno lice i zatraži mu na uvid tahografski uložak, on mora tražiti potpis ovlašćenog lica na ulošku koji se nalazio u tahografu. Na taj način vozač dokazuje da je tahograf otvaran radi kontrole uložaka, jer se ne sme inače otvarati tokom radnog dana.

Tahografi mogu biti analogni i digitalni. Analogni tahografi propisani su prvi put 1985. godine Regulativom Saveta (EEZ) br. 3821/85. Izgled analognog tahografa i tahografskih uložaka prikazan je na slici 6.

Na međunarodnom tržištu sve češće su u upotrebi digitalni tahografi. Digitalni tahograf je uveden 1998. godine Regulativom Saveta 2135/98. Od 05.08.2006. godine sva novoproducirana teretna vozila čija bruto masa prelazi 3,5t u državama članicama EU, Norveškoj, Švajcarskoj i Islandu, moraće da imaju ugrađene digitalne tahografe, a od 16.06.2010. godine i u svim ostalim državama stranama ugovornicama sporazuma AETR.

Najveća razlika između analognih i digitalnih tahografa je upotreba "pametne tahografske kartice"22 umesto dosadašnjih tahografskih uložaka (listića) i to što se podaci o vremenu vožnje, odmorima vozača, brzini i drugim aktivnostima čuvaju i na kartici i u samom tahografu, a ne samo na tahografskom listiću kao kod analognih tahografa.

DOKUMENTI KOJI PRATE REALIZACIJU USLUGE

Putni nalog

Teretno motorno vozilo, kojim se obavlja javni prevoz, mora da ima putni nalog. Putni nalog se izdaje kada su obezbeđeni svi uslovi za realizaciju transportnog zadatka i to u dva primerka, od kojih prvi primerak u potpunosti ima izgled kao što je dato na slikama 2, 3 i 4, dok drugi primerak sadrži samo stranu 1. Prvi primerak prati realizaciju transporta (po izdavanju daje se vozaču), a drugi ostaje u preduzeću i arhivira se.

Otvaranje putnog naloga vrši dispečer i to neposredno pre polaska vozila na put kako bi se sprečile zloupotrebe vozila. Takođe, da bi nalog bio validan, neophodan je i potpis lica odgovornog za tehničku ispravnost vozila. Vozač je dužan da sve vreme boravka na putu popunjava izveštaj o realizaciji u putnom nalogu.

<p><i>Naziv, sedište i adresa prevoznika odnosno imaoća vozila</i></p>	<p>JAVNI PREVOZ</p>																		
	<p>Beograd, _____ 200__ god. (mesto, datum i godina izdavanja)</p>																		
<p>PUTNI NALOG № _____ ZA TERETNO MOTORNO VOZILO</p>																			
<p>Prezime i ime vozača 1 _____</p>																			
<p>Prezime i ime vozača 2 _____</p>																			
<p>Prezime i ime pratioca _____</p>																			
<p>RELACIJA _____</p>																			
<p>Datum i vreme polaska: _____</p>																			
<p>(MP) _____ (potpis ovlašćenog lica)</p>																			
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <th style="font-size: small;">Marka i tip vučnog vozila</th> <th style="font-size: small;">nosivost (t)</th> <th style="font-size: small;">sopstvena težina</th> <th style="font-size: small;">Registarski broj</th> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <th style="font-size: small;">Oznaka priključnog vozila</th> <th style="font-size: small;">nosivost (t)</th> <th style="font-size: small;">sopstvena težina</th> <th style="font-size: small;">Registarski broj</th> </tr> <tr> <td style="height: 20px;"> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	Marka i tip vučnog vozila	nosivost (t)	sopstvena težina	Registarski broj					Oznaka priključnog vozila	nosivost (t)	sopstvena težina	Registarski broj					<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding: 5px;"> <p>Vozilo je tehnički ispravno za vožnju</p> <p>_____</p> <p style="font-size: x-small;">(potpis lica odgovornog za tehničku ispravnost vozila)</p> </td> <td style="padding: 5px;"> <p>Primio vozilo bez vidljivih nedostataka</p> <p>_____</p> <p style="font-size: x-small;">(potpis vozača)</p> </td> </tr> </table>	<p>Vozilo je tehnički ispravno za vožnju</p> <p>_____</p> <p style="font-size: x-small;">(potpis lica odgovornog za tehničku ispravnost vozila)</p>	<p>Primio vozilo bez vidljivih nedostataka</p> <p>_____</p> <p style="font-size: x-small;">(potpis vozača)</p>
Marka i tip vučnog vozila	nosivost (t)	sopstvena težina	Registarski broj																
Oznaka priključnog vozila	nosivost (t)	sopstvena težina	Registarski broj																
<p>Vozilo je tehnički ispravno za vožnju</p> <p>_____</p> <p style="font-size: x-small;">(potpis lica odgovornog za tehničku ispravnost vozila)</p>	<p>Primio vozilo bez vidljivih nedostataka</p> <p>_____</p> <p style="font-size: x-small;">(potpis vozača)</p>																		
<p>Primedba vozača:</p>																			

Slika 2. Prva strana obrasca Putnog naloga

Tovarni list i međunarodni tovarni list

Tovarni list je dokument koji prati robu. Posebno je utvrđen obrazac tovarnog lista za unutrašnji i međunarodni transport. Oba obrasca su takva da zahtevaju za svaku vrsu robe i svakog pošiljaoca poseban primerak tovarnog lista, što znači da jedan putni nalog mogu pratiti i više tovarnih listova. Naprimer, ako se na vozilu prevoze tri vrste robe za istog primaoca, postojaće tri tovarna lista ili ako se ista vrsta roba prevozi za tri primaoca postojaće takođe tri tovarna lista, s tim što su moguće i kombinacije. Tovarni list sadrži podatke o pošiljaocu robe, primaocu, mestu i datumu isporuke i preuzimanja pošiljke, prpratne liste, podatke o broju koleta, vrsti ambalaže, vrsti robe, bruto težinu u kilogramima, zapreminu, instrukcije za rukovanje teretom, registarski broj vozila, odredbe o plaćanju vozarine, podatke o prevozniku ...

Međunarodni tovarni list – CMR propisan je CMR Konvencijom koja definiše odgovornost prevoznika kao i dokumenta vezana za međunarodni drumski prevoz između dve različite države, od kojih je bar jedna potpisnica. Ova dokumenta moraju obavezno pratiti robu i nalaziti se u vozilu. Konvencija takođe definiše i neke odgovornosti pošiljaoca i primaoca robe. Osnovni smisao međunarodnog drumskog tovarnog lista je pismeno potvrđivanje zaključenog ugovora o međunarodnom drumskom prevozu robe.

CMR tovarni list se sastavlja u četiri originalna primerka:

- prvi primerak (crveni) se predaje pošiljaocu pošto prevoznik preuzme robu,
- drugi primerak (plavi) se predaje primaocu kada roba stigne do svog odredišta,
- treći primerak (zeleni) je za prevoznika,
- četvrti primerak (crni) je za prevoznika, takođe.

Pri tome, drugi, treći i četvrti primerak se moraju nalaziti u vozilu tokom prevoza. Izgled obrasca CMR tovarnog lista dat je slici 5.

Međunarodni tovarni list (CMR) mora biti popunjen i overen od strane pošiljaoca, koji popunjava i odgovara za podatke unesene u poljima od broja 1 do 15, kao i u poljima 19, 21 i 22. Prevoznik popunjava i overava samo uokvirene rubrike 16, 17, 18, 20 i 23, s tim što rubriku 18, u slučaju određenih primedbi i prigovora, popunjava vozač vozila koji transportuje robu sa tog tovarnog lista. Rubriku 24 popunjava i overava primalac po preuzimanju robe po međunarodnom tovarnom listu (CMR) od prevoznika.

3 Primerak za prevoznika
Exemplaire de transporteur

Popunjeno na odgovornost pošiljaoca od 1 - 15 uključno i 19 + 21 + 22 ukjučno i 19 + 21 + 22 Sa debelim crtama uokvireni deo mora popuniti prevoznik: 16-18+20+23
A remplir sous la responsabilité de l'expéditeur 1 - 15 y compris les 19 + 21 + 22 Les parties encadrées de lignes grasses doivent être remplies par le transporteur: 16-18+20+23

1 Pošiljaoc (ime, adresa, zemlja) Expéditeur (nom, adresse, pays)		1 a) Zemlja:		MEĐUNARODNI TOVARNI LIST LETTRE DE VOITURE INTERNATIONALE CMR Nº 002217			
2 Primalac (ime, adresa, zemlja) Destinataire (nom, adresse, pays)		2 a) Zemlja:		16 Prevoznik (ime, adresa, zemlja) Transporteur (nom, adresse, pays)		16 a) Spolj. trg. registrovani prevoznik:	
3 Mesto isporuke (mesto, zemlja, datum) de la marchandise (lieu, pays, date)		3 a) km do YU		17 Ostali prevoznici (ime, adresa, zemlja) Transporteurs successifs (nom, adresse, pays)			
4 Mesto i datum preuzimanja pošiljke na prevoz (mesto, zemlja) Lieu et date de la prise en charge de la marchandise (lieu, pays)		4 a) km do YU		18 Primebde i organičenja prevoznika Réserves et observations du transporteur			
5 Propratne listine Documents annexés				18 Vozaču! Vidi upitnik na poledini 3. A-C primeraka.			
6 Oznaka i broj Marques et numéros	7 Broj koleta Nombre des colis	8 Vrsta embalaže Nature de l'emballage	9 Vrsta robe Désignation des marchandises	10 Statistički broj No. statistique	11 Bruto težina, kg Poids brut, kg	12 Zapremina m ³ Volume m ³	
Razred Classe	Broj Chiffre	Slovo Lettre	ADR -B-5				
Razred Classe	Broj Chiffre	Slovo Lettre	ADR -B-5				
13 Uputstva pošiljaoca (za carinske i druge radnje) Instructions de l'expéditeur				19 Posebni dogovori Conventions particulières			
14 Odredbe o plaćanju vozarine Prescriptions d'affranchissement				20 Plaća A payer par			
☐ Plaća pošiljaoc / Franco ☐ Plaća primaoc / Non Franco				Prevozni troškovi Prix de transport Sniženje Réductions Ostatak Solde Dodatak Suppléments Ostali troškovi + Frais accessoires UKUPNO TOTAL			
21 Ispostavljeno u Etablie à				15 Pouzeće Remboursement			
22				23			
22 Potpis i pečat pošiljaoca Signature et timbre de l'expéditeur				23 Potpis i pečat prevoznika Signature et timbre du transporteur			
24				24			
24 Potpis i pečat primaoca Signature et timbre du destinataire				24 Pošiljku preuzeo: Marchandises reçues: Mesto Lieu			
				dana le 19			

* U slučaju opasne robe, uplatite porez eventualne potvrde u zadnjem redu prostora za opis pošiljke: razred, tekući broj, a ako se traži i slovo ADR.
* En cas de marchandises dangereuses (diquel), outre la certification éventuelle à la dernière ligne du cadre: la classe, le chiffre et le cas échéant, la lettre, ADR.

Slika 5. Izgled obrasca CMR tovarnog lista

Dozvole za međunarodni transport

Pri vršenju međunarodnog transporta, za ulazak na teritoriju neke države, vozilo mora imati:

- bilateralnu dozvolu – pojedinačnu dozvolu te države (za tranzit, dovoz iz Republike Srbije, odvoz u Republiku Srbiju ili prevoz iz te države u neku drugu državu), ili
- multilateralnu dozvolu – CEMT dozvolu.

Pojedinačne dozvole mogu biti besplatne, sa delimičnim plaćanjem nakade ili sa punim iznosom naknade. Broj dozvola po pojedinim vrstama utvrđuje se bilateralnim sporazumom dveju zemalja.

CEMT dozvole su multilateralne dozvole za međunarodni drumski prevoz robe, koji vrše prevoznici registrovani u državi članici CEMT-a (francuska skraćena za Evropsku konferenciju ministara za saobraćaj). Omogućava prevoz između država članica CEMT, u tranzitu preko teritorije jedne ili više država članica CEMT, vozilima registrovanim u državi članici CEMT.

TIR karnet

Karnet TIR nije neophodan pri međunarodnom drumskom prevozu robe, već se on koristi da bi se ubrzale procedure carinskih i drugih formalnosti pri prelazu državnih granica. Kod takvih prevoza carinske formalnosti na granici svode se na kontrolu ispravnosti carinske blombe kojom je tovarni prostor vozila zatvoren. Vozila koja vrše transport pod režimom TIR nose na prednjem i zadnjem delu TIR tablicu i poseduju uverenja carinskih organa svoje zemlje da je vozilo opremljeno po propisima TIR-a, tj. da poseduju takvo zatvaranje tovarnog prostora da se u isti ne može ući bez skidanja carinske blombe.

Izgled TIR karneta dat je na slici 6.

The image displays two TIR Carnet forms. The left form is a yellow 'CARNET TIR*' with the IRU logo and text 'Union Internationale des Transports Routiers'. It features a red circular stamp and a large red 'SPECIMEN' watermark. The right form is a white 'VOLET N° 1' and 'SOUCHÉ N° 1' with a red 'SPECIMEN' watermark. Both forms contain various fields for transport details, including origin, destination, and vehicle information.

Slika 6. Izgled TIR karneta